

SZAKMAI AJÁNLÁS A KOMPLEX FELZÁRKÓZÁSI KÉPZÉSEK EGYÉNI FEJLESZTÉSI TERVEINEK ÖSSZEÁLLÍTÁSÁHOZ

Jóváhagyta:

Daróczi János
Főigazgató
Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság

Dániel Zoltán

Felzárkózási Képzések Főosztálya

Társadalmi Esélyteremtési

Főigazgatóság

3. változat

Tartalom

BEVEZETÉS.....	3
I. A KOMPLEX FEJLESZTÉS KÖZPONTI ELEME: AZ EGYÉNI FEJLESZTÉSI TERV.....	3
I.1. Az egyéni fejlesztési terv funkciója.....	3
I.2. A komplex fejlesztés jelentősége.....	4
II. AZ EGYÉNI ÉLETKÖRÜLMÉNYEK FELMÉRÉSE	5
II.1. Személyes adatok felvétele.....	6
II.2. Lakhatás, lakókörnyezet.....	7
II.2.1. A lakhatási felmérés területei.....	12
II.2.2. A lakókörnyezeti felmérés területei.....	12
II.3. Család, mikroközösség.....	12
II.4. Jövedelmi helyzet, háztartási likviditás.....	14
II.5. Egészségi, mentális állapot.....	16
II.5.1. Egészségi állapot.....	16
II.5.2. Mentális állapot.....	16
II.6. Foglalkoztatás, munkatapasztalat.....	18
II.7. Végzettség, képzettség.....	19
II.8. Önértékelés.....	20
II.9. Szolgáltatásokban való részvétel.....	21
II.9.1. A mentori szolgáltatás „határai”: kapcsolódási pontok további szolgáltatási rendszerekhez.....	22
III. PROBLÉMAAZONOSÍTÁS	28
IV. EGYÉNI FEJLESZTÉSI TERV	29
IV.1. Szolgáltatási információk.....	29
IV.2. Fejlesztési célok.....	31
IV.3. Az egyéni fejlesztési terv felülvizsgálata.....	32
IV.4. Az egyéni fejlesztési terv lezárása: eredmények, további feladatok.....	33
V. EGYÉNI VS. CSOPORTOS FEJLESZTÉS: EGYÉNI FEJLESZTÉSI TERVEKBŐL SZOLGÁLTATÁSI PROGRAM.....	33
VI. AZ EGYÉNI FEJLESZTÉSI TERV FELADATAINAK DOKUMENTÁLÁSA: A SZOLGÁLTATÁSI NAPLÓ	34
VII. MELLÉKLET	35

BEVEZETÉS

A komplex felzárkózási képzésekről szóló rendeletével¹ a kormányzat a hátrányos helyzetű felnőttek hatékony fejlesztése melletti elkötelezettségét deklarálta. A felnőttképzés fókuszában álló csoportos formával párhuzamosan, azt kiegészítve e képzések szervezése során ezért a korábbinál lényegesen nagyobb hangsúlyt szükséges a személyre szabott, differenciált fejlesztésre is fektetniük mindazoknak, akik az alacsony iskolai végzettségű társadalmi réteget kívánják támogatni.

Az új szabályozás lényegi eleme, hogy a komplex felzárkózási képzésekhez mobilitási mentori szolgáltatást is kötelezően előír. A mobilitási mentor a támogató tevékenysége során a képzésben résztvevő személy társadalmi felzárkózását, munkaerő-piaci elhelyezkedését akadályozó tényezőket igyekszik enyhíteni és megszüntetni. Ennek érdekében a mobilitási mentor a képzésben résztvevőkre – életkörülményeik felmérését követően – egyéni fejlesztési tervet készít, meghatározva abban az egyén hátrányainak csökkentéséhez szükséges intézkedéseket. A mobilitási mentori szolgáltatás bevezetése jelenti elsősorban azt az új elemet, amely a komplex felzárkózási képzést – az eddigi felzárkózási képzésekhez és a piaci alapon folytatott képzésekhez képest – hatékonyra és eredményessé teszi.

Ez az útmutató az újonnan létrejövő segítő szakma meglehetősen összetett és nehéz, ám igen értékes feladatainak, a mobilitási mentori tevékenységeknek az ellátásához igyekszik gyakorlati, módszertani ismeretekkel szolgálni. Mindezt értelemszerűen annak a dokumentumnak a bemutatásával végzi, mely a komplex fejlesztés központi elemét képezi, mely nem más, mint az egyéni fejlesztési terv.

I. A KOMPLEX FEJLESZTÉS KÖZPONTI ELEME: AZ EGYÉNI FEJLESZTÉSI TERV

I.1. Az egyéni fejlesztési terv funkciója

Az egyéni fejlesztési terv a komplex felzárkózási képzések előkészítésének az előfeltétele, és a fejlesztés központi eleme.

Ez a dokumentum tételesen összegzi mindazon információkat, melyek

- az egyén fejlődését, előrelépését gátolják,
- azonosítja a nehézségek közül azokat, melyek az egyén társadalmi felzárkózását ténylegesen akadályozzák,
- fejlesztési célokat társít az akadályok enyhítésére és megszüntetésére, melyekhez – a nyomon követhetőség érdekében – határidőt is társít,
- a problémákhoz megoldási lehetőségeket kínál szolgáltatások formájában,
- a szolgáltatások igénybe vételének ütemezésével átlátható és ellenőrizhető keretek közé helyezi az egyéni fejlesztési folyamatot,

¹ A Kormány 311/2021. (VI. 7.) Korm. rendelete a komplex felzárkózási képzésekről (továbbiakban: Korm. rendelet).
1135 BUDAPEST, SZEGEDI ÚT 35-37.

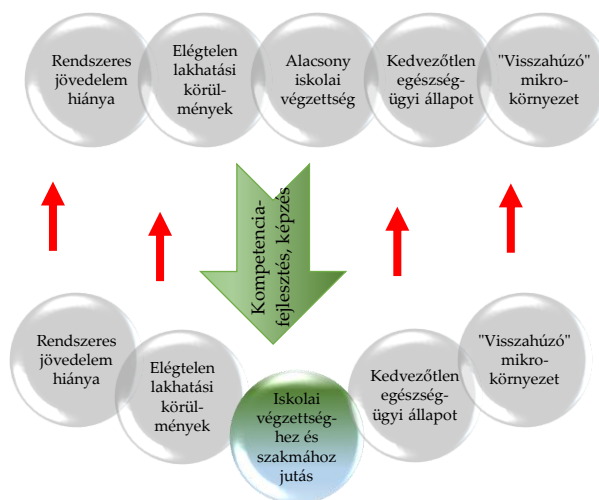

- biztosítja az egyéni fejlesztés előrehaladásának nyomon követését és szükségszerű felülvizsgálatát,
- megteremti a fejlesztési feladatok jogi alapjait: „szerződéses kereteket” kínál az egyén és a fejlesztést végző szervezet között,
- a komplex fejlesztési feladatok tervezéséhez és elvégzéséhez kínál egyetlen formanyomtatvánnyal alkalmazható dokumentációs eljárást,
- megalapozza a felnőttképzők által az egyéni igények csoportszintű összesítését jelentő szolgáltatási programot.

I.2. A komplex fejlesztés jelentősége

Kiemelt jelentőségű a társadalmi felzárkózási folyamat sikere szempontjából a résztvevők kompetenciafejlesztés mellett történő, párhuzamos támogatása is olyan további területeken, melyeken – a korábbi felzárkózási programok tapasztalatai szerint – komoly gátak képződhetnek az egyén egzisztenciális és mentális erősödése, „társadalmi megkapaszkodása” szempontjából. Kiemelt területei: a lakhatás, az egészségi/ mentális állapot, a hosszabb távú foglalkoztatás, valamint az egyén környezetét meghatározó családi, mikroközösségi tényezők. Az említett területek párhuzamos, egyidejű támogatása tekinthető komplex fejlesztésnek, mely hatványozottan növeli a támogatott esélyeit.

A komplex fejlesztést nélkülöző, képzésfókuszú programok hatásfokát mérséklő körülmények szemléltetésére szolgál az alábbi ábra.

A képzésfókuszú fejlesztés szemléltető ábrája: a komplex fejlesztést nélkülöző felnőttképzési program

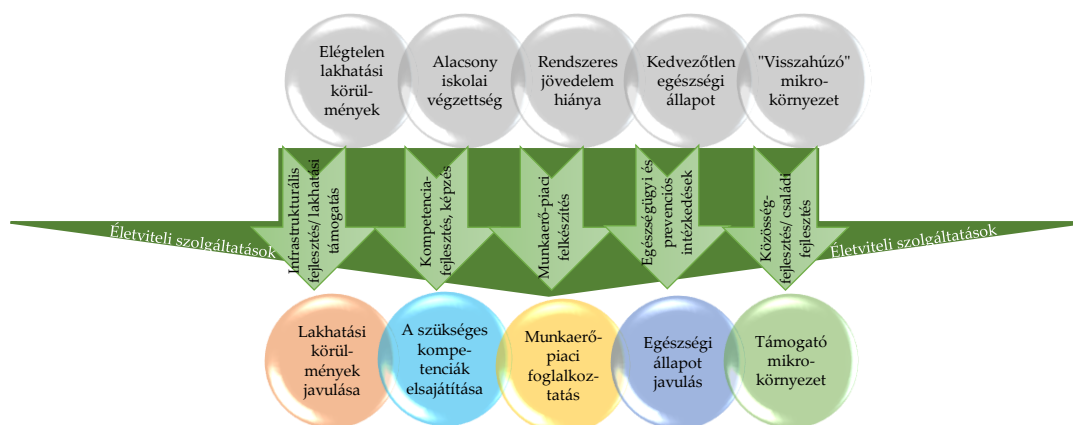
Az elmúlt évek tapasztalatai alapján kijelenthető, hogy a hátrányos helyzetűek felzárkózását korlátozó tényezők „problémaláncának” egyetlen elemére, a képzésre szűkített támogatás során sok esetben a „láncolati mechanizmus” működésbe lép, mérsékelve a támogatott

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

területen elért eredményeket, csökkentve a beavatkozás hatásfokát, megghiúsítva a felzárkózási folyamat sikerességét.

Fentiekkel ellentétben – jó eséllyel – várhatók ennél lényegesen pozitívabb eredmények a társadalmi mobilitást ösztönző, komplex fejlesztésnél, melyet a következő ábra szemléltet.

A komplex fejlesztés szemléltető ábrája

A hátrányos helyzetűek felzárkózását korlátozó tényezők „problémaláncának” ugyanis ez esetben – ha nem is valamennyi, de – egy jelentős körét képező „láncszeme” kerül párhuzamosan támogatásra, melytől megalapozottan remélhető a pozitív irányú mobilitási folyamat elindulása.

Természetesen nem lenne reális, ha egyetlen képzéstől várnánk, hogy a komplex problémahalmaz valamennyi elemét megszüntessék a fejlesztésben közreműködő szakemberek. Erről értelemszerűen nincs és nem is lehet szó. Az viszont jogos igény a társadalmi felzárkózási szakpolitika részéről, hogy teteles és átfogó felmérés készüljön a fejlesztés megalapozásához, és arra építve induljon el valamennyi érintett területen az enyhítési, megszüntetési folyamata minden olyan tényezőnek, ami potenciális korlátja az egyén társadalmi, gazdasági érvényesülésének. Képzésorientált, és nem képzésfókuszú fejlesztésre van szükség, a felnőttképzésre korlátozódó fejlesztés ugyanis nem, vagy csak kismértékben érheti el a támogatási célokat az alacsony iskolai végzettségű, rendszeres jövedelemmel nem rendelkező társadalmi csoport felkészítésénél.

II. AZ EGYÉNI ÉLETKÖRÜLMÉNYEK FELMÉRÉSE

Az alábbi fejezetek lépésről-lépésre ismertetik a mobilitási mentor által felmért információkat és azok rögzítésének formáit.

II.1. Személyes adatok felvétele

Elsőként a személyes adatok rögzítése szükséges. Ezzel kapcsolatban kiemelt figyelmet szükséges fordítani a dokumentumban kezelt információk szenzitív jellegére, hiszen az egyénről nem csupán személyes, hanem különleges adatok összesítésére és – szükség szerinti – feldolgozására is sor kerül a fejlesztés keretében. Különös körültekintéssel szükséges tehát eljárni, és az adatok felvételére és kezelésére vonatkozóan az érintettől erre irányuló hozzájáruló nyilatkozatot szükséges felvenni.

N ^o	SZEMÉLYES ADATOK	
1.	Név	
2.	Születési név	
3.	Születési hely	
4.	Születési idő	
5.	Anyja neve	
6.	Állandó lakcím	
7.	Tartózkodási hely	
8.	Iskolai végzettség	
9.	Személyi igazolványszám	
10.	Elérhetőség (mobil)	
11.	Elérhetőség (e-mail cím)	

Az egyes életkörülmények személyes, olykor intim jellege miatt természetesen adódhatnak olyan helyzetek, olyan képzési résztvevők, akik egyes vizsgálati, felmérési területet nem kívánnak megosztani a közvetlen környezetükön kívül esőkkel, így a mobilitási mentorról. Ezt a mentor regisztrálja a dokumentumban, melyhez a résztvevő erre irányuló nyilatkozatát is szükséges mellékelnie. Ezzel igazolhatóvá teszi, hogy a képzésszervező a jogszabályi kötelezettségének megfelelően törekedett az egyén élethelyzetének a felmérésére, az egyén szabad akaratán alapuló döntése alapján e feladatának azonban nem tudott maradéktalanul eleget tenni.

Fontos ugyanakkor hangsúlyozni, hogy az egyén elzárkózása csak korlátozott lehet, hiszen a társadalmi felzárkózás alapfeltétele a fejlesztésben való együttműködés, az egyéni elköteleződés a változás, a fejlődés iránt, mely feltételezi a fejlesztési folyamat

megalapozásához szükséges személyes információk és adatok összesítését is. Sok esetben tapasztalható, hogy éppen a személyes szférában gyökerező problémák képeznek komoly gátat az egyén társadalmi és gazdasági érvényesülése előtt, ezért jogos elvárás a támogatók részéről, hogy átfogó képet kaphassanak az egyénről a fejlesztési célok közös meghatározása és elérése érdekében. A személyes szféra védelme természetesen biztosított a mentori támogatás során is, az együttműködés elutasítása, az elzárkózás azonban nem teszi lehetővé az egyén bevonását a komplex felzárkózási képzésbe.

II.2. Lakhatás, lakókörnyezet

Az egyén élethelyzetét, lehetőségeit, mentális és egészségi állapotát, foglalkoztatási lehetőségeit egyaránt meghatározza mindaz, ami nap mint nap körülveszi, vagyis az az élettér és közeg, ahol él. A felmérés arra irányul, hogy vannak-e olyan tényezők, melyek egyértelműen összefüggésbe hozhatók a társadalmi felzárkózási nehézségekkel: enyhítésükkel, kezelésükkel az esélyteremtés is jó eséllyel eredményesebb lehet. A vizsgálat keretében viszont mindenképpen ki kell szűrni azon körülményeket, melyek ugyan nehézségeket képeznek az érintett vagy érintettek életében, de megszüntetésük nincs hatással az egyén boldogulására.

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

Lakhatási körülmények felmérése				
N ^o	Felmérés szempontja	Felmérés eredménye	Megjegyzés, kiegészítés:	
Lakhatás	1.	Lakhatás jogcíme (választható: saját tulajdon; önkormányzati bérlakás; albérlet; szivességi lakáshasználó; önkényes lakáshasználó; egyéb rendezetlen tulajdonviszonnyal rendelkező lakáshasználó)		
	2.	Szobák száma (számmal megadva)		
	3.	Az ingatlan állapota a település átlagához képest (választható: kiváló; újszerű; jó állapotú; átlagos; az átlagosnál rosszabb állapotú; rossz állapotú; romos; életveszélyes)		
célsház felszereltsége, komfortfokozat	1.	A lakásban található	☐ Használatra alkalmas fürdőszoba	
		☐ Vízellátásos WC		
		☐ Mosógép		
		☐ Fűzésre alkalmas tüzhely		
		☐ Hűtőszekrény		
		☐ Mindenkinék külön ágy		
	2.	A lakás nagysága (m ²)		
	3.	Egy főre eső terület nagysága (lakásnérség számítása: a lakott terület összesített nagysága és a lakóterületen életvitelszerűen tartózkodó személyek számának hányadosa)	#### m ² /fő	a "család, mikroköznyezet" foglón az egy háztartásban élők összesen sor létszámával automatikusan beíródik
	4.	Közművekkel való ellátottság	☐ Vezetékes ivóvíz	
			☐ Áramszolgáltatás	
☐ Vezetékes gázszolgáltatás				
☐ Szennyvízcsatorna				
☐ egyik sem áll rendelkezésre				
5.	Kikötött közműszolgáltatás	☐ Vezetékes ivóvíz		
		☐ Áramszolgáltatás		
		☐ Vezetékes gázszolgáltatás		

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

Lakás	A háztartás közüzemi tartozásai	☐	Nincsenek		
		☐	Szolgáltatónként az alábbiak szerint:		
	6.	Vízszolgáltató felé fennálló tartozás összege	☐		- Ft
		Áramszolgáltató felé fennálló tartozás összege	☐		- Ft
		Gázszolgáltató felé fennálló tartozás összege	☐		- Ft
	7.	Közműtartozás esetén	☐	Az adóssáigrendezés megkezdődött	
			☐	Történt adóssáigrendezési megállapodás, a részleteket viszont nem fizetik.	
			☐	Az adóssáigrendezésre nincs lehetőség	
	8.	Pénzüstézet felé fennálló tartozás (lakhatással kapcsolatban)	☐		- Ft
		Magánszemély felé fennálló tartozás (lakhatással kapcsolatban)	☐		- Ft
Egyéb tartozás (lakhatással kapcsolatban)		☐		- Ft	
9.	Valamely tartozással kapcsolatban elindult végrehajtási eljárás	☐	Nem indult eljárás		
		☐	Elindult, az alábbi tartozással kapcsolatban:		
Megjegyzés, kiegészítés:					
Kitöltés dátuma:					

Példaként említhető, hogy önmagában a bank vagy a posta nehezebb elérhetősége még nem hozható összefüggésbe a társadalmi felzárkózási lehetőségekkel. A korlátozott közlekedési lehetőségek viszont sok esetben lehetnek – további tényezők fennállása esetén – a kerékkötői az esélyteremtési folyamatnak, amire indokolt az egyén életében megoldást találni.

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

Lakókörnyezet felmérése		
Lakókörnyezet minősége	Jellemző-e a résztvevő lakókörnyezetére, a rossz közbiztonság, vandalizmus, szabadon engedett kóbor állatok stb.? (választható: igen, nem)	
	Jellemző-e a lakókörnyezetére, hogy zajosak a szomszédok vagy nagy zaj szűrődik be az utcáról? (választható: igen, nem)	
	Jellemző-e a lakókörnyezetére szennyezés, por, egyéb környezeti probléma? (választható: igen, nem)	
Az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a hozzáférés minősége	☐ alapvető elemiszerekhez való hozzáférés (választható: nagyon nehezen hozzáférhető; nehezen hozzáférhető; könnyen hozzáférhető; nagyon könnyen hozzáférhető; nem használja az adott szolgáltatást)	
	☐ bank (választható: nagyon nehezen hozzáférhető; nehezen hozzáférhető; könnyen hozzáférhető; nagyon könnyen hozzáférhető; nem használja az adott szolgáltatást)	
	☐ posta (választható: nagyon nehezen hozzáférhető; nehezen hozzáférhető; könnyen hozzáférhető; nagyon könnyen hozzáférhető; nem használja az adott szolgáltatást)	
	☐ tömegközlekedés (választható: nagyon nehezen hozzáférhető; nehezen hozzáférhető; könnyen hozzáférhető; nagyon könnyen hozzáférhető; nem használja az adott szolgáltatást)	
	☐ egészségügyi alapszolgáltatás (választható: nagyon nehezen hozzáférhető; nehezen hozzáférhető; könnyen hozzáférhető; nagyon könnyen hozzáférhető; nem használja az adott szolgáltatást)	
	☐ közoktatási intézmény (választható: nagyon nehezen hozzáférhető; nehezen hozzáférhető; könnyen hozzáférhető; nagyon könnyen hozzáférhető; nem használja az adott szolgáltatást)	

A lakhatás tekintetében lehet talán a legszembetűnőbb – sokszor krízisjellegű – nehézségeket találni, melyek kétséget kizáróan korlátozzák a felzárkózási folyamatot. Nem lehet elvárás például az olyan támogatottak maradéktalan részvétele a képzésben, akik nap, mint nap meg kell, hogy küzdjenek az otthonuk melegét biztosító tűzifa beszerzéséért. Hogyan is várható el egy ilyen helyzetben lévő résztvevőtől, hogy napközben aktívan jelen legyen a képzésen és a „tananyagra” összpontosítson? Az efféle, krízisjellegű élethelyzetek megszüntetése nélkül hiábavaló minden további fejlesztés vagy képzés, a résztvevőtől elvárható egyéni teljesítmény elmaradása valószínűsíthető, tartós eredményt várni tehát indokolatlan.

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

Milyennek ítéli meg a résztvevő a lakóhelyének közlekedési helyzetét? (választható: nagyon könnyű eljutni a lakóhelyről a közösségi közlekedés eszközeivel a település frekvenciált helyszíneire; könnyű eljutni a lakóhelyről a közösségi közlekedés eszközeivel a település frekvenciált helyszíneire; nehéz eljutni a lakóhelyről a közösségi közlekedés eszközeivel a település frekvenciált helyszíneire; nagyon nehéz eljutni a lakóhelyről a közösségi közlekedés eszközeivel a település frekvenciált helyszíneire; nem releváns)	
Lakóhely infrastrukturális megközelíthetősége (választható: a lakóhelyre szilárd burkolattal ellátott úton biztosított a közlekedés; a lakóhelyre szilárd burkolattal ellátott, de amortizálódott úton biztosított a közlekedés; a lakóhelyre szilárd burkolattal ellátott, de erősen amortizálódott úton biztosított a közlekedés; a lakóhelyre vezető úton nem biztosított a szilárd burkolat)	
Lakókörnyezetében milyen nehezítő vagy kedvezőtlen körülmények megszüntetését tartja a legszükségesebbnek a résztvevő? Milyen fejlesztések lennének elengedhetetlenek a lakhatóbb környezet kialakítása érdekében?	
A mentorálnak van-e tudomása a saját maga által elérhető munkáltatókról, illetve van-e olyan foglalkoztatási lehetőség, melyet reális és elérendő célként megjelölhet az elhelyezkedéséhez, ami a fejlesztési folyamat alatt motiválhatja?	
Megjegyzés, kiegészítés:	
Kitöltés dátuma:	

Körütekintéssel kell tehát eljárnia a felmérést végző mentornak, hiszen az első ránézésre kevésbé fontosnak tűnő, csupán kedvezőtlennek ítélt körülmények is képezhetnek komoly akadályokat az egyén életében. A lakhatási körülmények javítása nem csupán infrastrukturális támogatásokkal (lakásépítéssel vagy felújítással) képzelhető el, hanem egyéb, ennél lényegesen kisebb ráfordítást igénylő beavatkozásokkal, egyedi megoldásokkal is. Az előbbi példánál maradva, hosszú távú megoldást ugyan nem, de átmeneti, kézzel fogható segítséget jelenthet a tüzelővel kapcsolatos nehézségek enyhítésére a települési önkormányzatok által biztosított szociális tűzifa igénybevétele – melynek elmaradása jellemzően az információhiányból ered, így a mentornak a legtöbb esetben elegendő közvetítőként közreműködnie a folyamatban.

Az egyén társadalmi felzárkózási esélyeit alapvetően meghatározó körülményként említhetők tehát a lakhatási körülmények. Amennyiben a lakhatási körülmények elégséges vagy kielégítő szintje sem biztosított, a programban résztvevő fejlődési lehetőségei beszűkülnek, a „megkapaszkodás” sikere, tartóssága gyengül, a lecsúszás, a leszakadás kockázata erősödik. Nem lehet elvárni ugyanis a résztvevőtől valós teljesítményt és tartós eredményeket (pl. pontosan, „tetre és munkára készen” érkezzen a munkahelyére), ha nem volt lehetősége

megfelelő körülmények között tisztálkodni, vagy a pihenése nem biztosított a lakás elégtelen fűtéséből eredő komforthiány miatt. A lakhatás normalizálása elengedhetetlen a fejlődés sikeréhez, ezért a mentori támogatás keretében külön figyelmet szükséges fordítani ezen életkörülmények vizsgálatára, párosítva a fejlesztés, előrelépés lehetőségeinek felméréseivel, melyet akár a program keretében, akár „kívülről”, további programokhoz való csatlakozással, egyéb támogatási lehetőségek igénybevételével kell megvalósítani.

II.2.1. A lakhatási felmérés területei

A lakhatási körülmények felmérésénél az alábbi körülmények vizsgálandók:

1. A lakhatás jogcíme
2. Szobák száma
3. Az ingatlan állapota a település átlagához képest
4. A lakásban található-e
 - Használatra alkalmas fürdőszoba
 - Vízüblítéses WC
 - Mosógép
 - Főzésre alkalmas tűzhely
 - Hűtőszekrény
 - Mindenkinek külön ágy
5. Egy főre eső terület nagysága (laksűrűség számítása: a lakott terület becslött nagysága és a lakótérben életvitelszerűen tartózkodó személyek számának hányadosa)
6. Közművekkel való ellátottság
7. Kikötött közműszolgáltatás
8. A háztartás közüzemi tartozásai

II.2.2. A lakókörnyezeti felmérés területei

1. Lakókörnyezet minősége
2. Az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a hozzáférés minősége
3. Milyennek ítéli meg a résztvevő lakóhelyének közlekedési helyzetét?
4. Lakóhely infrastrukturális megközelíthetősége
5. Lakókörnyezetében milyen nehezítő vagy kedvezőtlen körülmények megszüntetését tartja a legszükségesebbnek a résztvevő? Milyen fejlesztések lennének elengedhetetlenek a lakhatóbb környezet kialakítása érdekében?
6. A mentorálnak van-e tudomása a saját maga által elérhető munkáltatókról, illetve van-e olyan foglalkoztatási lehetőség, melyet reális és elérendő célként megjelölhet az elhelyezkedéséhez, ami a fejlesztési folyamat alatt motiválhatja?

II.3. Család, mikroközösség

A programrésztvevő életkörülményeit meghatározó mikrokörnyezet „támogató közeggé alakítása” alapeleme a támogatási programnak. Mind a család, mind az egyén életében rendszeresen jelen lévő, az életvitelre befolyással lévő („vélemény-/ szemléletformáló”)

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

ismerősök egyszerre válhatnak a felzárkózási folyamat korlátjává, de akár annak elősegítőjévé is. Az egyén lehetőségeit, szemléletét, hozzáállását alapvetően befolyásolhatják a mikrokörnyezetet alkotók, melyek leginkább a felzárkózáshoz nélkülözhetetlen motivációs alapszint kialakításához, az ún. „motivációs küszöb”² eléréséhez és fenntartásához szükségesek. Ennek felmérése a mentor feladata, a programé pedig a mikrokörnyezet támogatóvá tétele. A mikrokörnyezet támogatóvá tételének egyik dimenzióját a családi környezet fejlesztése képezi, mely a családi fejlesztési terv³ és annak megvalósítása révén valósulhat meg. A másik dimenziót a „véleményformáló ismerősök” szemléletváltásra ösztönzése képezi, mely leginkább a programba történő bevonásukkal realizálható. Ez utóbbi vonatkozásában hangsúlyozandó, hogy a felzárkózási képzés akkor lehet igazán hatékony, ha nem csak egyéneket, hanem közösségeket is sikerül támogatni, vagyis az egyéni fejlesztés mellett a program közösségfejlesztő jelleggel valósul meg. A programszervezési szempontok között ezért prioritást kell, hogy élvezzen az egyént körülvevő közösség támogathatóságának a felmérése és érvényesítése is.

A családi, mikroközösségi felmérés témakörei:

1. Családi állapot
2. Gyermek szám (fő), életkora
3. A háztartásban élők felmérése: családban/ háztartásban betöltött szerepük (anya, apa, gyerek, nagymama, nagypapa, rokon, barát stb.)
4. Kapcsolati háló

A háztartásban élők információi		
<i>N⁰</i>	<i>Név</i>	<i>Családban/ háztartásban betöltött szerep (anya, apa, gyerek, nagymama, nagypapa, rokon, barát stb.)</i>
1.		
2.		
3.		
4.		

² Motivációs küszöb: a támogatott azon állapota, melyben már akar és képes is tenni a sorsa jobbra fordításáért.

³ Családi fejlesztési terv: a támogatott családtagjaira vonatkozó fejlesztési célokat tartalmazó tervezési dokumentum.

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

Kapcsolati háló		
Van-e olyan barát, ismerős, aki meghatározó befolyással bír a kliens életére, véleményére?		
<i>N^o</i>	<i>Név (vagy megnevezés pl. barát, szomszéd stb.)</i>	<i>Kapcsolat pár szavas jellemzése (Mennyire bír erős befolyással, milyen rendszerességgel találkoznak stb.)</i>
1.		
2.		
3.		
4.		

II.4. Jövedelmi helyzet, háztartási likviditás

Kézenfekvő, hogy az egyén jövedelmi helyzete meghatározó összetevője a társadalmi felzárkózásnak, felmérése ezért mindenképpen indokolt. Ezzel összefüggésben vizsgálandó a háztartás havi likviditása, mellyel egyszerűen megállapítható a takarékos gazdálkodás, a tudatos pénzügykezelés, vagy éppen annak ellenkezője, mely gyakori velejárója az alacsony gazdasági és társadalmi státusznak.

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

Jövedelmi helyzet, háztartási likviditás felmérése			
		Ellátás típusa	Összege
A háztartás jövedelmének forrása	☐	Állandó munkaviszonyból, jellege és összege:	- Ft
	☐	Alkalmi munkaviszonyból, jellege és összege:	- Ft
	☐	Közfoglalkoztatásból, összege:	- Ft
	☐	Gyermek jogán járó ellátások, típusa és összege:	- Ft
	☐	Nyugdíjszerű ellátások, összege:	- Ft
	☐	Egyéb szociális juttatások, típusa és összege:	- Ft
Összesen:			- Ft
Hányan laknak összesen a háztartásban?			
A háztartásban az egy főre eső havi nettó jövedelem összege:			+ZÉRÓOSZTÓ!
A háztartásban az egy főre eső havi nettó jövedelem összege	☐	10.000 forint alatt	
	☐	10.000-15.000 forint között	
	☐	15.000-25.000 forint között	
	☐	25.000 forintnál több:	
Van-e saját nevén bankszámlája (választható: Igen; Nem)			
<i>Megjegyzés, kiegészítés</i>			

Havi háztartási likviditás elemzés	
Lakhatás (rezszi, lakbér stb.)	- Ft
Élelmiszer	- Ft
Háztartási/vegyiáru	- Ft
Szépségápolás	- Ft
Szórakozás	- Ft
Étterem	- Ft
Ruházkodás	- Ft
Sport és egészség	- Ft
Háziállat	- Ft
Közlekedés	- Ft
Ajándék	- Ft
Egyéb	- Ft
Összesen:	- Ft
Havi egyenleg (bevétel - kiadás):	0,00

II.5. Egészségi, mentális állapot

Külön felmérés tárgyát kell, hogy képezze a résztvevő egészségi és mentális állapota, mely az előzőhöz hasonlóan olyan terület, ami komoly kockázati tényezőket rejt magában a támogatás eredményei szempontjából. Egy legyengült, megromlott egészségi és/ vagy mentális állapotú programrésztvevő megnövekedett kihívásokkal szembesül a munkaerő-piacon az egészséges társaihoz képest, ezért a mentori felmérés alapján további (egészségügyi) szakemberek bevonása válhat indokolttá, mely elősegítheti a felzárkózási folyamat sikerét.

II.5.1. Egészségi állapot

Az egészségi állapot felmérése természetesen csak a szóbeli tájékoztatás, vagyis a résztvevő elmondásán alapulhat, és fokozottan igaz ez esetben is, hogy kizárólag a felzárkózást gátló problémák tekinthetők a fejlesztés szempontjából relevánsnak.

Egészségi állapot felmérése						
N ^o	Egészségi állapotot meghatározó körülmény (betegség, diagnózis) megnevezése	Az egészségi probléma fennállásának ideje	Súlyossága kihat a társadalmi felzárkózási lehetőségeire? (választható: igen; nem)	Kezelhető? (választható: igen; nem)	Kezelhetősége esetén milyen egészségügyi szolgáltatásra van szükség?	Kezelhetősége esetén elérhető ez az egészségügyi szolgáltatás a lakóhelyén? (választható: igen; nem)
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						

II.5.2. Mentális állapot

A mentális állapot ugyanakkor konkrét felmérő-tesztekkel vizsgálható: az állapotszorongás, a vonásszorongás, az Általános Jólét Index, az életminőség mérés, a megküzdési módok és a Pszichológiai Immunkompetencia Kérdőív mind-mind elérhető és szabadon alkalmazható felmérések. A formanyomtatvány jelenleg az életminőség be- és kimeneti mérését teszi lehetővé. A mentális állapotváltozást így a fejlesztés elején és végén – indokolt esetben időközben – is célszerű elvégezni, mely objektív mérési alapokra helyezheti a fejlődést, fejlesztést.

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

1.	Mentorált neve:					
2.	Komplex felzárkózási képzés neve (amennyiben ismert):					
3.	Felmérés időpontja:					
Életminőség kérdőív						
<i>N^o</i>	<i>Vizsgálati szempont</i>	Egyáltalán nem	Inkább nem	Inkább igen	Teljesen így van	Pontérték a mentorált által adott válasz szerint
1.	Nyugodtnak és kiegyensúlyozottnak érzem magam	1	2	3	4	
2.	Sötétén látom a jövőmet	4	3	2	1	
3.	A dolgok úgy alakulnak, ahogy szeretném	1	2	3	4	
4.	Világos és reális céljaim vannak	1	2	3	4	
5.	Elégedett vagyok	1	2	3	4	

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

Foglalkoztatási és munkatapasztalatok felmérése					
I. Foglalkoztatási tapasztalatok					
N ^o	Foglalkoztató neve	Munkakör	Foglalkoztatás időtartama	Munkahely elhagyásának oka	Dolgozna-e hasonló munkakörben?
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.	Kérjük nyilatkozzon, hogy volt-e regisztrált álláskereső, illetve jelenleg az-e? (választható: Regisztrált álláskereső volt, jelenleg nem álláskereső; Regisztrált álláskereső volt, jelenleg álláskereső; Nem volt regisztrált álláskereső, jelenleg álláskereső; Nem volt regisztrált álláskereső, jelenleg nem álláskereső.)				
12.	Kérjük nyilatkozzon, hogy volt-e közfoglalkoztatott, illetve jelenleg az-e? (választható: Közfoglalkoztatott volt, jelenleg nem közfoglalkoztatott; Közfoglalkoztatott volt, jelenleg közfoglalkoztatott; Nem volt közfoglalkoztatott, jelenleg közfoglalkoztatott; Nem volt közfoglalkoztatott, jelenleg nem közfoglalkoztatott.)				
II. Szakmai orientáció, foglalkoztatási lehetőség					
N ^o	Munkakör, foglalkozás, melyet szívesen végezne	Van-e a résztvevő számára elérhető potenciális foglalkoztató, ami ilyen munkakörben foglalkoztat alkalmazottakat?	Rendelkezik a munkakör betöltéséhez szükséges végzettséggel?	A munkakör betöltéséhez szükséges további feltétel	
1.					
2.					
3.					

II.7. Végzettség, képzettség

A komplex felzárkózási képzés értelemszerűen a képzésorientált fejlesztések egyike, melyben megkülönböztetett, de nem kizárólagos szerepe van a képzésnek. Az egyéni életkörülmények felmérési területei között ezért hasonlóan kiemelt jelentőséggel szükséges kezelni az erre vonatkozó információkat.

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

Iskolai végzettség, képzettség felmérése	
Iskolarendszerű oktatás	
Legmagasabb iskolai végzettsége (választható: Nem végezte el az általános iskola 1. osztályát; Általános iskola 1. osztály; Általános iskola 2. osztály; Általános iskola 3. osztály; Általános iskola 4. osztály; Általános iskola 5. osztály; Általános iskola 6. osztály; Általános iskola 7. osztály; Általános iskola 8. osztály; 8 osztálynál magasabb)	

Iskolarendszeren kívüli oktatás, felnőttképzés				
N ^o	Képzés neve	Képzés jellege (választható: Szakmai, államilag elismert (OKJ), szakmai, részszakmai); Szakmai, államilag nem elismert (betanító jellegű); Alapkompetencia fejlesztés; Tréning, csoportépítés; Alapfokú iskolai végzettség megszerzését elősegítő felzárkóztató képzés; Egyéb felnőttképzés; Jogszabály alapján szervezett képzés)	Végzettséget igazoló okirat (választható: Bizonyítvány; OKJ/ szakmai bizonyítvány; Tanúsítvány; Nem szerzett végzettséget igazoló okiratot; Látogatási igazolás)	Végzettséget igazoló okirat rendelkezésre áll? (választható: Igen; Nem)
1.				
2.				
3.				

Képzési hajlandóság, motiváció, szakmai orientáció	
Helyzete javítása érdekében hajlandó részt venni képzésen? (választható: igen; nem)	
Milyen képzésen venne részt szívesen?	
Tud-e vállalni olyan képzést, amely nem a lakóhelyének megfelelő településen kerül megvalósításra? (választható: igen; nem)	
Milyen heti rendszerességgel tud részt venni egy képzésen? (választható: Heti egy alkalom; Heti 2-3 alkalom; Heti 4-5 alkalom)	
Milyen napi időtartamban tud részt venni egy képzésen? (választható: Napi 2-3 órát; Napi 4-5 órát; Napi 6-8 órát)	

II.8. Önértékelés

Az egyén megítélésére hagyatkozva rögzíthetők a felmérés ezen, meglehetősen szubjektív, ám annál fontosabb és beszédesebb információi. Fontos, hogy az általa tapasztalt súlyos és legsúlyosabb problémák közül a mentor „kiszűrje” azokat, melyek valóban a felzárkózás akadályozói. Ezen nehézségek enyhítésére szolgáló tervvel és a konkrét feladatok körvonalazásával a mentor megalapozhatja a fejlesztést, hiszen a támogatott motivációját, elköteleződését mindenképpen erősítheti az általa súlyosnak megélt élethelyzetre megoldást kínáló koncepció.

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

Önértékelés felmérése				
A résztvevő élethelyzetének megítélése saját maga által			Kiegészítés	
1.	A mindennapi életben mely problémák megoldása okoz a résztvevőnek és/vagy családjának nehézséget?	☐	Pénzhiány	
		☐	Rossz lakáskörülmények	
		☐	Betegség vagy fogyatékoság, konkrétan (kit érint, milyen betegség, milyen ellátást igényel: ...)	
		☐	Gyermekelhelyezés	
		☐	Tartozások	
		☐	Egyéb:	
2.	A résztvevő miben látja a nehézségeit, problémái okát?	☐	Munkalehetőség hiánya	
		☐	Diszkrimináció, hátrányos megkülönböztetés	
		☐	Uzsorakölcsön (kamatos pénz)	
		☐	Elszigetelt lakókörnyezet	
		☐	Alacsony iskolai végzettség	
		☐	Egyéb:	
3.	Vannak-e olyan személyek a környezetében, akik segíthetnek problémái megoldásában? (választható: Nincsenek; Vannak, éspedig:)			
4.	A családi és magánéletében milyen változások elérésére törekszik a résztvevő?	☐	Munkához jutás	
		☐	Tanulás, képzés	
		☐	Jobb lakáskörülmények elérése	
		☐	Gyermekek taníttatása	
		☐	Egyéb, éspedig:	
5.	Mít hajlandó tenni a résztvevő a változások elérése érdekében?	☐	Aktív együttműködés a helyi önkormányzattal	
		☐	Közösségi programokon való részvétel, közreműködés a szervezési folyamatokban	
		☐	Foglalkoztatásban való részvétel	
		☐	Állami foglalkoztatási szervezettel ("Munkaügyi Központtal") való kapcsolatfelvétel (regisztráció)	
		☐	Képzésen, tréningen való részvétel	
		☐	Lakókörnyezetében történő fejlesztésekben való aktív részvétel	
		☐	Családi költségvetés egyensúlya és adósságok figyelése	
		☐	Gyerekek tanulmányainak segítése	
☐	Egyéb:			
6.	A változások eléréséhez tart-e szükségesnek a résztvevő valamilyen segítséget? (választható: Igen, éspedig; Nem)			

II.9. Szolgáltatásokban való részvétel

Elengedhetetlen az egyén szolgáltatásokban való részvételének felmérése, hiszen az elért eredmények és tapasztalatok egyrészt fontosak lehetnek a fejlesztés további irányainak meghatározásában, másrészt a kapcsolódási pontokat is azonosítani szükséges: mind a

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

szociális területen készített szociális diagnózis, mind az állami foglalkoztatási szerv által készített egyéni cselekvési terv a fejlesztés olyan potenciális folyamatai lehetnek, melyhez igazodni, az elért eredményeket pedig továbbvinni szükséges.

Szolgáltatásokban való részvétel felmérése			
1.	Milyen intézményekkel, szervezetekkel, egyesületekkel, alapítványokkal áll kapcsolatban?	☐ Települési önkormányzat	
		☐ Gyermekjóléti és családsegítő szolgálat	
		☐ Oktatási intézmény, éspedig:	
		☐ Kormányhivatal	
		☐ Egészségügyi intézmény, éspedig:	
		☐ Roma nemzetiségi önkormányzat	
		☐ Egyház, éspedig:	
		☐ Rendőrség	
		☐ Büntetés-végrehajtási intézet	
		☐ Pártfogó-felügyelet	
		☐ Civil szervezet, éspedig:	
		☐ Egyéb:	
2.	Részesült-e valamilyen humán, mentális, foglalkoztatási, képzési szolgáltatásban előzőleg?		
3.	Amennyiben az előző válasz igen, a szolgáltató és a szolgáltatás megnevezése:		
4.	Részesül-e szolgáltatásban jelenleg, és ha igen, miben?		
<i>Megjegyzés, kiegészítés</i>			

II.9.1. A mentori szolgáltatás „határai”: kapcsolódási pontok további szolgáltatási rendszerekhez

Ezen a ponton szükséges kitérni a hátrányos helyzetűeket támogató „rokonszakmák rokon alrendszerére”. Több olyan szakterület is van, amelyek Magyarországon a komplex felzárkózási képzések célcsoportját támogatják. Ez az „átfedés” azonban közel sem a párhuzamos rendszer kiépítése, hanem sokkal inkább az érintett szervezetek és intézmények kölcsönös előnyökkel járó együttműködési lehetőségei kihasználásának az irányába mutathat. A mobilitási mentor e szakmaközi együttműködés katalizátoraként kell, hogy elősegítse az egyes szolgáltatók szakembereinek összefogását, mely valamennyi érintett számára

biztosíthat szakmai előnyöket, hiszen a saját klienseinek fejlődése, támogatása közös cél. A mentornak ezért a feladatvégzésénél indokolt felvennie és tartania a kapcsolatot az alábbi szolgáltatók helyi és területi intézményeivel és munkatársaival e szakmai potenciál kiaknázása céljából.

II.9.1.1. A szociális szolgáltatások és a gyermekjóléti alapellátások rendszere

A társadalmi felzárkózási feladatok – a humánfejlesztés „műfaji” sajátosságaiból adódóan – jellemzően a szociális szolgáltatások és a gyermekjóléti alapellátások rendszerének tevékenységeivel „érintkeznek a legnagyobb felületen”. Ez a „rokonság” a szolgáltatások szélesebb körben történő biztosítását, a „hátrányos helyzetűek szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítását” eredményezheti a felzárkózási feladatok rendszerbe illesztésével az alábbiak szerint.

A járási család- és gyermekjóléti központok feladata „szociális diagnózis” keretében felmérni az egyén szociális szükségleteit, mely alapján meghatározhatók a számára biztosítandó szociális szolgáltatások. Ezek mellett – a szolgáltatási palettát újonnan színesítve – jelenhetnek meg a „komplex felzárkózási képzések”, a „szükséges nem szociális szolgáltatás” kategóriájában. Ezzel a szociális szolgáltatások rendszeréhez kapcsolódóan, de azon kívül maradva valósulhat meg a felzárkózási képzés „szolgáltatási rendszerbe” illesztése.

A szociális diagnózis értékelő lapja a jelenlegi formátumban is lehetőséget biztosít a komplex felzárkózási képzések megjelölésére „egyéb” kategóriaként.⁴

A szociális szolgáltatások rendszerében választható „nem szociális szolgáltatástípusok” az alábbiak:

- 1) Pénzbeli vagy természetbeni ellátás
- 2) Pedagógiai szakszolgáltatás
- 3) Házi orvos
- 4) Házi gyermekorvos
- 5) Szakorvos
- 6) Járási hivatal foglalkoztatási osztálya
- 7) Karitatív szervezet
- 8) Más civil szervezet
- 9) Egyéb

⁴ Hosszabb távon – e felzárkózási feladat „rendszerszintű integrációjaként” – indokolt lehet a dokumentum munkalapjának „J” oszlopában rögzítendő „nem szociális szolgáltatástípusokat” bővíteni a társadalmi felzárkózási szakterülethez köthető komplex felzárkózási képzések „szolgáltatásaival” is.

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

A szociális szolgáltatások rendszerében – a nem szociális szolgáltatások között – 9. „egyéb” kategóriaként megjelenő „komplex felzárkózási képzés” számos, a szociális diagnózis során megfogalmazott probléma kezelése kapcsán képezhet „fejlesztési eszközt” a folyamatba sok esetben bevont család- és gyermekjóléti szolgálat szakemberei, esetmenedzserei számára. A mobilitási mentor ezért jó eséllyel számíthat a „szakmaközi együttműködésre”, melyet a komplex felzárkózási képzéshez kapcsolódó feladatvégzése során mindenképpen indokolt kezdeményeznie, elősegítenie.

2. Tanácsadás
3. Munkatanácsadás
4. Pályatanácsadás
5. Álláskeresési tanácsadás - Álláskereső Klub
6. Álláskeresési technikákat ismertető foglalkozás
7. Három hetes Álláskereső Klub
8. Rehabilitációs tanácsadás
9. Pszichológiai tanácsadás
10. Helyi (térségi) foglalkoztatási tanácsadás
11. Mentori tevékenység
12. Foglalkozási Információs Tanácsadó (FIT)
13. Foglalkoztatási Információs Pontok (FIP)
14. EUROFIT
15. EURES

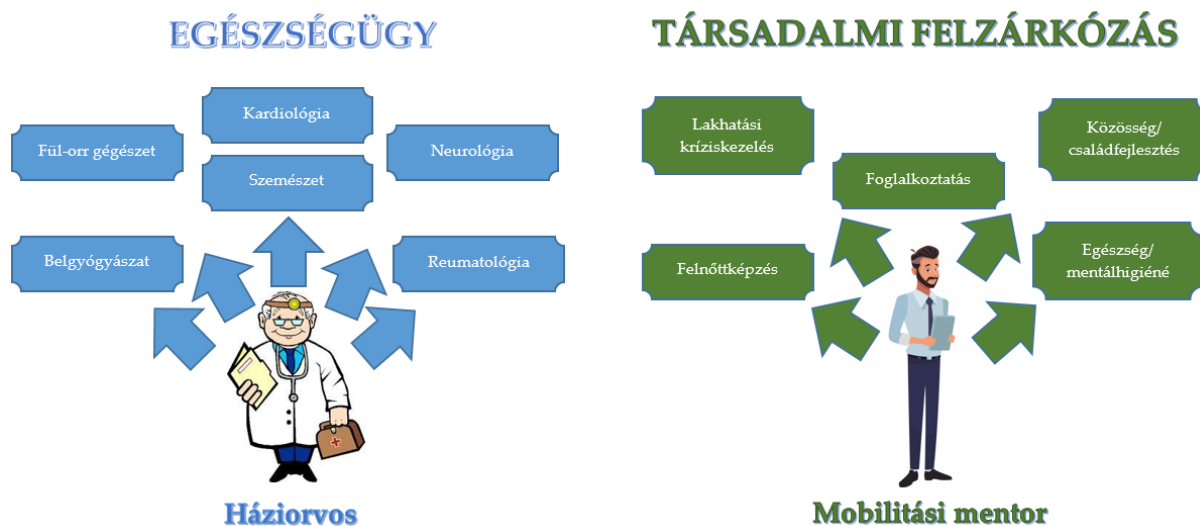
A felzárkózási folyamatban a mobilitási mentor az NFSZ munkatársaival a kapcsolódási pontokat, a bevonási lehetőségeket keresve látja el a támogatást, vagyis „kísérőként” juttatja az egyént a munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz, és csak szükség esetén látja el saját maga a szolgáltatást. Párhuzamos szolgáltatás nyújtására így nem kerül sor, a mentorok ugyanis a területi jelenlétükkel segítik elő a szolgáltatások elérését, mely mindkét szervezet számára kölcsönös előnyökkel jár.

II.9.1.3. A „felzárkózási képzések” szolgáltatáshelyettesítő- és koordinációs feladatai

Mind a szociális szolgáltatások és a gyermekjóléti alapellátások rendszere, mind a foglalkoztatáspolitikai rendszer által elérhető szolgáltatások esetében elmondható: a komplex felzárkózási képzések korántsem a meglévőkkel párhuzamos szolgáltatásokat biztosítanak, hanem a rendelkezésre álló kapacitások optimális kiaknázását, a szolgáltatási rendszerekben rejlő potenciális szinergia, a – szakmánként sok esetben elkülönülő – szolgáltatások közötti összhang elősegítését célozzák meg. A mobilitási mentornak pedig kulcsszerepe van ennek a szakmaközi együttműködésnek a kialakításában és fenntartásában, melyben a „közösen támogatott” hátrányos helyzetű felnőtt érdekében minden érintett szolgáltató szervezet érdekelt. E „közös érdek” pedig megfelelő alapot kínál a szolgáltatások összehangolására, mely leginkább a mobilitási mentor facilitálásával⁵ alakítható ki és tartható fenn.

Fentiek alapján a mobilitási mentorok a társadalmi felzárkózás rendszerében az egészségügy „központi” funkcióit ellátó háziorvosokhoz hasonlóan járnak el: az egyéni „diagnózis” alapján azonosítják a problémákat, melyek mentén egyrészt saját maguk is biztosíthatják a szolgáltatást („kezelést”), vagy – indokolt esetben – továbbirányíthatják („beutalhatják”) a megfelelő szakrendelésekre, ahol az érintettek a szakmailag leginkább illetékes szolgáltatók jóvoltából részesülhetnek a szolgáltatásban.

⁵ A mentori facilitálás lényege: a szakmaközi együttműködés kialakítása és mozgósítás a rendszerekben rejlő erőforrások kiaknázása, a hatékonyság előmozdítása érdekében.

A társadalmi felzárkózás „háziiorvosai”

III. PROBLÉMAAZONOSÍTÁS

Az egyéni életkörülmények felmérését követően a mentor feladata az egyén problémáinak, nehézségeinek azonosítása. Fontos, hogy ezen összesítés ne merüljön ki egy egyszerű listázási folyamatban, hanem kerüljenek meghatározásra a társadalmi felzárkózást akadályozó tényezők. Ezzel kiszűrhető minden olyan probléma, mely nehezíti ugyan az egyén életét, de kezelése, megszüntetése nem a társadalmi felzárkózás feladata.

N ^o	Problémaazonosítás lépései	Segédkérdés
1.	Felmérési terület	„Hol találtunk problémát?”
2.	Probléma megnevezése	„Mi a probléma?”
3.	Probléma súlyossága	„Mennyire nagy a probléma?”
4.	Problémakezelés lehetséges eszköze, a szolgáltatás megnevezése	„Mivel segíthető elő a probléma megoldása?”
5.	A problémakezelés biztosítható elérhető szolgáltatással	„Van, aki segítsen a probléma kezelésében?”
6.	A problémakezelést közvetlenül végezheti a mobilitási mentor?	„A problémakezelést a mobilitási mentor - végezheti, - - nem tudja elvégezni?”

Fentiek alapján végezhető el a feltárt problémák minősítése, melyhez az alábbi „krízisskala” alkalmazható:

1.	Súlyos, hosszabb fejlesztéssel sem kezelhető probléma
2.	Súlyos, a képzési programhoz kapcsolódó fejlesztés során nem kezelhető probléma
3.	Súlyos, a képzési programhoz kapcsolódó fejlesztés során legfeljebb csak enyhíthető a probléma
4.	Súlyos, de a képzési programhoz kapcsolódó fejlesztés során megszüntethető probléma
5.	Közepesen súlyos, a képzési programhoz kapcsolódó fejlesztés során legfeljebb csak enyhíthető a probléma
6.	Közepesen súlyos, a képzési programhoz kapcsolódó fejlesztés során megszüntethető probléma
7.	Enyhe, de a képzési programhoz kapcsolódó fejlesztés során nem kezelhető probléma
8.	Enyhe probléma, mely a képzési programhoz kapcsolódó fejlesztéssel kezelhető
9.	A probléma nem korlátozza a kliens társadalmi felzárkózását, kezelése ezért nem a komplex felzárkózási képzés keretében indokolt

Bár a szubjektivitást nem nélkülözi az eljárás, a mentor konkrét keretek közé, és ezáltal egy „minősítési rendszerbe” helyezi az egyén sok esetben súlyos és halmozott nehézségeit. E kategorizálás képezi az alapját, a kiindulópontját annak a tervezési folyamatnak, melyet a mentor az egyén bevonásával, egyetértésével végez, ami a közös együttműködésük, a komplex fejlesztés központi, sarkalatos eleme. Erre építve határozható meg, hogy mely problémák kezelhetők a képzési időszakhoz kapcsolódó fejlesztés során, melyek azok, amelyekhez nincs elérhető és biztosítható szolgáltatás, és melyek azok, amiknél csak hosszabb távon remélhető változás. Azon problémák esetén, amelyek a mobilitási mentor meglátása szerint nem kezelhetőek, nem beszélhetünk problémakezelés lehetséges eszközéről, így ezen problémák nem kerülnek át az EFT - Fejlesztési terv munkalapjára. Nem kerülnek át továbbá azon problémák sem, melyek nem korlátozzák az egyén társadalmi felzárkózását.

IV. EGYÉNI FEJLESZTÉSI TERV

IV.1. Szolgáltatási információk

A problémák, vagyis a társadalmi felzárkózás akadályainak azonosítását követően kerül sor az egyén által igénybe vehető szolgáltatások azonosítására az alábbi folyamat mentén:

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

N ^o	Szolgáltatási információ	Opció
	<i>Szolgáltatások ütemezése:</i>	
1.	Szolgáltatást biztosító meghatározása	1. Nincs elérhető szolgáltatás, és a mobilitási mentor által sem biztosítható 2. Elérhető szolgáltatás (a szolgáltató megnevezésével) 3. A mobilitási mentor által biztosított szolgáltatással 4. A képzésszervező által biztosított szolgáltatással (képzéssel)
2.	Szolgáltató/bevonható szolgáltató(k) megnevezése	Kiegészítő információ az előzőekhez kapcsolódóan Amennyiben a szolgáltató a képző intézmény, abban az esetben nem szükséges külön feltüntetni a mobilitási mentort. Amennyiben a szolgáltató a mobilitási mentor, abban az esetben nem szükséges külön feltüntetni a képző intézményt.
3.	Szolgáltatás biztosításának időszaka	1. Képzéskezdést megelőzően 2. Képzés alatt 3. Képzés zárását követően
4.	Alkalmak száma	Itt rögzítendő a szolgáltatás igénybevételének az intenzitása az ütemezés szerint.

Fentiek csak vázolják, és nem rögzítik a szolgáltatások igénybevételének ütemezési információit. A konkrét ütemezést ugyanis a csoportszintű tervezésre szolgáló, a felnőttképzők által összeállítandó szolgáltatási programban⁶ célszerű elvégezni. A fejlesztési folyamat ezen szakaszában az egyéni igényeknek megfelelő szolgáltatástervezés végzendő el, mely ezen a szinten egyelőre nélkülözi a képzési csoport potenciális tagjainak fejlesztési irányait, kizárólag az egyénre fókuszál. Az egyén fejlesztési feladatainak konkretizálása, véglegesítése a csoportigények függvényében, a többi programrésztvevő fejlesztési feladataihoz és – nem mellesleg – a munkaerő-piaci lehetőségekhez is igazodva rögzíthető, melynek tervezési keretet – az egyéni igényeket csoportszinten szintetizáló – szolgáltatási program biztosít.

⁶ A szolgáltatási programról részletes információ a képzésszervezési útmutatóban olvasható.

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

N ^o	Probléma megnevezése Minden azonosított nehézség ami a képzéshez, komplex szolgáltatásokhoz kapcsolódó fejlesztéssel enyhíthető kezelhető vagy megszüntethető (azonos az EFT-Problémaazonosítás munkalapjának C oszlopával)	Problémakezelés eszköze (azonos az EFT-Problémaazonosítás munkalapjának E oszlopával)	Komplex fejlesztés szolgáltatásai Felhívóképzési tevékenységet kiegészítő szolgáltatás	Egyéni fejlesztési terv - szolgáltatási információk			
				Szolgáltatások ütemezése			
				Szolgáltatást biztosító	Szolgáltató/bevándorló szolgáltató(k) megnevezése (amennyiben az előző oszlop kiegészítést igényel)	Szolgáltatás biztosításának időszaka	Alkalmak száma
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							

IV.2. Fejlesztési célok

Az egyéni fejlesztésnek megfelelő egyes szolgáltatások mellé konkrét célokat szükséges meghatározni rövid és hosszútávon. Előbbi értelemszerűen a komplex felzárkózási képzéshez kapcsolódó, utóbbi csak az azt követő fejlesztési időszakban elérhető célokat jelenti. Az egyes célokhoz határidő rögzítendő, mely rövidtávon konkrét dátumot, hosszútávon viszont éves távlatban meghatározott időpontot (pl. „1 éven belül”) jelent.

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

Egyéni fejlesztési terv - fejlesztési célok			
Rövidtávú fejlesztési cél (a képzési programhoz kötődő fejlesztési időszakban)	Határidő (formátum: éééé.hh.mm.)	Hosszútávú fejlesztési cél (a képzési program zárását követően)	Határidő (éves távlatban)

Az egyéni fejlesztési terv fejlesztési célokat rögzítő részével a tervezési célok nyomon követhetősége, ellenőrizhetősége, valamint szükség szerinti felülvizsgálata egyaránt biztosítható.

IV.3. Az egyéni fejlesztési terv felülvizsgálata

A Korm. rendelet alapján az egyéni fejlesztési tervek kéthavi felülvizsgálata rendszeresen elvégzendő. Célja a fejlesztési folyamat áttekintése, ellenőrzése, tarthatóságának felmérése, a szükségszerű beavatkozások meghatározása, melyhez az alábbi szempontok vizsgálata nyújt segítséget.

Egyéni fejlesztési terv - __. felülvizsgálat				
Felül- vizsgálat dátuma	A terveknek megfelelően halad a fejlesztés?	A megvalósítást nehezítő vagy akadályozó tényezők	A fejlesztési terveknek megfelelő ütemezés tartásához szükséges lépések, intézkedések	Határidő

Tekintve, hogy az egyéni fejlesztés időszaka minimálisan hat hónap lehet, legalább két ízben szükséges felülvizsgálni a fejlesztés eredeti tervezési elemeit. A felülvizsgálat az adott probléma kezeléséhez rendelt szolgáltatás hatékonyságát, megfelelőségét vizsgálja, és ha eltérés, elmaradás tapasztalható, azt rögzíteni szükséges. Ez esetben meg kell állapítani a fejlesztési folyamatot nehezítő vagy akadályozó tényezőket, melyek kezeléséhez, elhárításához intézkedéseket is szükséges rendelni. Ahhoz, hogy mindez ellenőrizhető, felülvizsgálható legyen, a rögzített feladatok teljesítéséhez határidőt is meg kell határozni, mely a következő felülvizsgálathoz szolgáltat ellenőrzési alapot.

IV.4. Az egyéni fejlesztési terv lezárása: eredmények, további feladatok

Rövid képzési programoknál az egyéni fejlesztés hat hónap, melynek végén, annak lezárásaként a folyamatot értékelni szükséges. Minderre az egyéni problémákhoz rendelt, és kéthavi rendszerességgel felülvizsgált szolgáltatások eredményeinek, az adott probléma kezelésében, enyhítésében tapasztaltak megállapításával, összesítésével kerül sor. Ahhoz, hogy ezeket az eredményeket objektív alapokra helyezzük, ellenőrizhetővé tegyük, mindenképpen szükséges a fejlődés alátámasztására alkalmas igazoló dokumentumokat és azok elérhetőségét is meghatározni. Az alábbi táblázatban pár példa szemlélteti a fejlesztési folyamat lezárásának lehetséges módjait.

Egyéni fejlesztési terv - fejlesztési eredmények, további feladatok				
Egyéni fejlesztés lezárásának dátuma	A probléma kezelésében elért eredmény, fejlődés	Az eredményt alátámasztó dokumentum megnevezése	Az eredményt alátámasztó dokumentum elérhetősége	További feladat
20__._.__.	Mentális állapot javulása	Mentális állapotfelmérő ívek	Képzésszervező	Mentálhigiénés támogatás
20__._.__.	Lakhatási krízis elhárítása	Fényképfelvételek	Képzésszervező	Lakhatási körülmények javítása
20__._.__.	Piacképes szakma megszerzése	Képesítő bizonyítvány	Képzésszervező (másolati példány)	-
20__._.__.	Rendszeres jövedelem biztosítása	Munkaszerződés	Képzésszervező (másolati példány)	A foglalkoztatásban maradás támogatása

V. EGYÉNI VAGY CSOPORTOS FEJLESZTÉS: EGYÉNI FEJLESZTÉSI TERVEKBŐL SZOLGÁLTATÁSI PROGRAM

Az egyik legjelentősebb feladata a mentornak az egyéni és a csoportos fejlesztési igények szintetizálása, összhangba hozása. Az egyéni fejlesztési igényeket ugyanis a csoport kialakításánál összhangba szükséges hozni a többi programrésztvevőnek megfelelő fejlesztési

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

aláírásával hitelesít. Kiemelten fontos, hogy minden alkalomról a szolgáltatás nyújtásának igazolására alkalmas dokumentum szülessen, melyhez ez a formanyomtatvány megfelelő formátumot biztosít. A szolgáltatási napló formanyomtatványa a következő oldalon található.

VII. MELLÉKLET

A szolgáltatási napló formanyomtatványa

TÁRSADALMI ESÉLYTEREMTÉSI FŐIGAZGATÓSÁG

A szolgáltatási napló formanyomtatványa

Mentorált neve:	
Mentor neve:	
Komplex felzárkózási képzés neve:	
Komplex felzárkózási képzés helyszíne:	
Komplex felzárkózási képzést szervező neve:	
Komplex felzárkózási képzés kezdő dátuma:	
Komplex felzárkózási képzés záró dátuma:	
Fejlesztési időszak kezdő dátuma:	
Fejlesztési időszak záró dátuma:	

Komplex fejlesztés szolgáltatásai*		Index	
1. Felmérés	10. Pályorientációs tanácsadás (csoportos)	1	M - mentor
2. Lakhatási helyzetkezelés	11. Elhelyezkedési tanácsadás (csoportos)		P - partnerszervezet
3. Mentális állapotfejlesztés	12. Pályorientációs tanácsadás (egyéni)	2	J - jelenléti
4. Egészségi állapotfejlesztés	13. Elhelyezkedési tanácsadás (egyéni)		O - online
5. Közösség- és családfejlesztés	14. Felnőttképzési tanácsadás (csoportos)	3	J - jelenléti ívvel
6. Tudatos pénzügykezelés fejlesztése	15. Munkavállalás elősegítése (csoportos)		KF - képepmvfelvétellel
7. Egyéb szolgáltatás: ügyintézés, tanácsadás	16. Felnőttképzési tanácsadás (egyéni)		F - felmérőlappal
8. Képzés hatékonyságának növelése (csoportos)	17. Munkavállalás elősegítése (egyéni)		
9. Képzés hatékonyságának növelése (egyéni)			

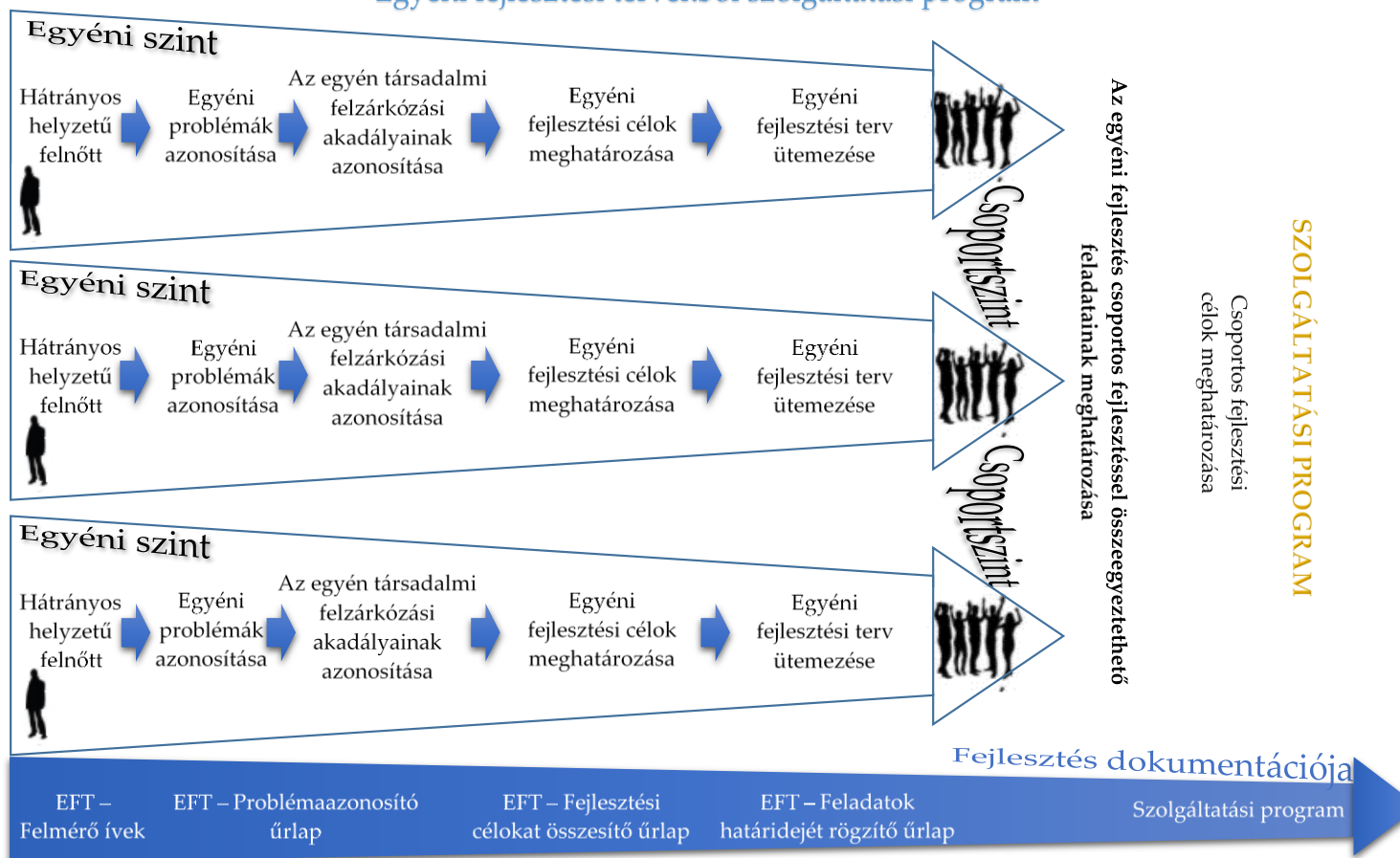
N ^o	Szolgáltatás dátuma (ééé.h.h.n.n.) (fornátomban)	Szolgáltatás kezdő időpontja (óó:pp) (fornátomban)	Szolgáltatás záró időpontja (óó:pp) (fornátomban)	Komplex fejlesztés szolgáltatásai* (Komplex fejlesztés szolgáltatásának sorszáma)	Szolgáltatás rövid leírása	Szolgáltató ¹	Szolgáltatás formája ²	Szolgáltatás igazolásának formája ³	Szolgáltatást igénybevevő aláírása (jelenléti forma esetén)	Szolgáltató aláírása (jelenléti forma esetén)	Megjegyzés (egyéb információ, valamint ha partner biztosítja a szolgáltatást: a szervezet neve is itt rögzítendő)
1.											
2.											
3.											

EGYÉNI VS. CSOPORTOS FEJLESZTÉS

Egyéni fejlesztési tervekből szolgáltatási program

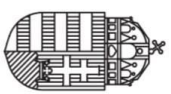

1135 BUDAPEST, SZEGEDI ÚT 35-37.

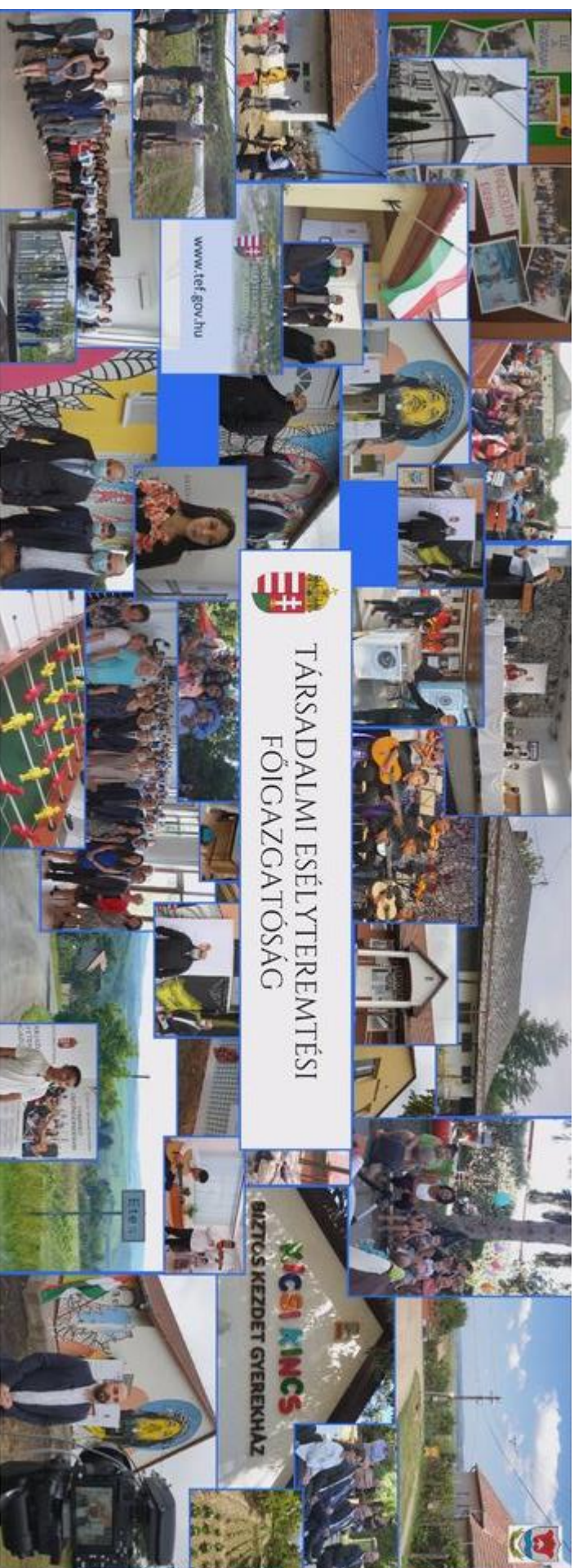

AZ EGYÉNI FEJLESZTÉS FELADATAINAK ÜTEMEZÉSE A KÉPZÉSSZERVEZÉSI FELADATOKHOZ

Társadalmi
Esélyteremtési
Főigazgatóság

Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság
Felzárkózási Képzések Főosztálya
Cím: 4034 Debrecen, Vámospércsi út 84.
E-mail: komplexkepzes@tef.gov.hu